

Martin Vopěnka

LÁSKA V ČASE BEZSMRTNOSTI

MLADÁ FRONTA

Láska v čase bezsmrtnosti

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

MLADÁ FRONTA

Martin Vopěnka

Láska v čase bezsmrtnosti – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Martin Vopěnka

LÁSKA V ČASE
BEZSMRTNOSTI

Martin Vopěnka

LÁSKA V ČASE
BEZSMRTNOSTI

MLADÁ FRONTA

© Martin Vopěnka, 2019

Illustration © Jakub Sýkora, 2019

ISBN 978-80-204-5537-6 tištěná kniha

ISBN 978-80-204-5635-9 ePub

ISBN 978-80-204-5637-3 Mobi

ISBN 978-80-204-5636-6 PDF

ČÁST PRVNÍ

1.

Předklonil se a nemohl popadnout dech. Hrdlo mu sevřelo strašné nic. Pouhé „nic“. Děsivé samo o sobě. Prázdnota věčného nebytí, ve které už brzy zanikne, pokud se jeho předpoklady nepotvrdí. A v téhle chvíli se to zdálo být zřejmé: Nepotvrdí se.

Zavrával a málem si klekl do rezavého štěrku mělkého výkopu, který hloubil. Sem, do Lunárních hor nepustili dovezenou biosféru pramáti Z. Tady měli čelit syrové neživotnosti hostitelské planety. Čelit. A to se mu právě dělo. Hloubit tady jámy, dotýkat se syrovosti, to byl trend. Alvarez sem létal jednou za týden. Krumpáč alespoň dával smysl svalům na pažích. A Alvarez měl své paže rád. Jejich síla jako by zvětšovala průraznost myšlenek. A jeho myšlenky, ty mířily daleko. Tedy s výjimkou dnešního dne. S výjimkou tohoto okamžiku, kdy mu z hrdla vycházel jen slabý, úzkostí potlačený dech a kdy všechny dosavadní jistoty vzaly za své. Zmýlil se. Ale už se to nedalo zastavit.

Chvíli se zdálo, že úzkost povoluje a on se vrací k jistotám svého života trvajícího bezmála dvě stě padesát let – na planetě Oxydus, hostící bezsmrtnou civilizaci druhu Homo sapiens globalis, pocházejícího z planety Země.

Vtom však přišel další nápor, ještě silnější než ten první. Alvarez upustil krumpáč. Ale místo aby si klekl, přinutil se zvednout hlavu. Zelenkáva obloha se od západní, obydlené oblasti potahovala hustými mraky. Ve tváři pocítil závan větru pocházející ovšem z téhle strany světa, ze strany, k níž patřil i jeho bezsmrtný život. Bezsmrtný, a nebýt experimentu, ke kterému se odhodlal,

stejně prázdný a nesmyslný jako to, co sem proudilo z odvrácené strany světa, dosud skryté, a přece přítomné: strašné nic.

Kolem se rozkládalo nedozírné pole cvičných jam. V některých stáli jeho přátelé a hloubili. Alvarezovi se zdálo nepochopitelné, že necítí to, co on. Byli zajedno se svými životy, oddáni svému hloubení. Spokojení, neteční. Chtělo se mu křičet o pomoc: Vy, kteří netušíte, k čemu jsem se rozhodl, vy, kteří věříte, že žijete v nejlepším místě vesmíru..., zachraňte mne přece! Protože já mám strach. Chyťte mne za ruce! Nedovolte mi odejít v nic!

2.

Vtrhl do pokoje, jako by před něčím prchal. Jako by měl v patách svou vlastní úzkost. A to opravdu měl.

Fara ležela na posteli jen ve světlé meditační košili. Ladná křivka boků dávala tušit bohatost jejích tvarů.

Restartovala se teprve nedávno a vrátila se jí chuť žít. Ležela tu takhle, protože věděla, že Alvarez přijde z hloubení posílený, navrácený sám sobě – také tak trochu restartovaný.

Zastavil se. Věděl, co se od něj čeká. Měl pokračovat rovnou k ní, vyhrnout tu košili... a zasunout. Ležela tak, aby to šlo, aniž by se pohnula. Jenomže neměla tušení, co před chvílí zakusil. A pak, nebyl restartovaný. Obvykle se přemohl, i když neměl chuť. Držel se linie svého života bez restartu celých dvě stě čtyřicet osm let. Ani nápoje už nezabíraly. Poslední činnost, při které ještě pociťoval vášeň, bylo bádání o vesmíru a myšlení. To jediné ho opravdu vzrušovalo: jeho teorie kvantově duchovní podstaty vědomí.

Fařino pozadí čekalo pod průsvitnou košilí. Udělal několik dalších kroků. Ale místo k posteli zamířil do křesla. „Tak jsem tady,“ řekl něco jiného, než chtěl. Chtěl totiž říct, spíš vykřiknout: Co když se mýlím? Co když nic dalšího není? Jenomže tím by jen přiznal její výhrady. Nechtěla mu experiment dovolit. Snad to bylo restartem, snad skutečně láskou, snad jejím vlastním strachem z nic: Nechtěla se Alvareze vzdát. Bránila mu ze všech sil, a dala dokonce dovolání na etickou komisi planety.

Košile sotva vystačila přes boky a jeden záhyb nechával odhalený kousek tmy mezi půlkami. Teď se však na posteli otočila. Měla tvář ženy nižšího středního věku. Starší tváře byly ostatně na Oxydu výjimkou. Restart dodal jejímu výrazu zdání úžasu. Jako by právě procitla do něčeho úplně nového. Avšak čelo přece jen prozrazovalo její dlouhověkou podstatu. Nedalo se říct přesně čím, ale prozrazovalo. „No, to vidím,“ opáčila zklamaně. „Myslela jsem... Proč ses vrátil dřív?“

Věděl, co myslela. Myslela, že přišel dřív kvůli ní. Jenomže i kdyby to tak bylo, stejně by chtěla znovu – když ne dnes, tak nejpozději zítra. Pořád dokola, aniž to dávalo smysl. Sex pro ni byl jen chvilkovou úlevou, ne řešením. Chtěla víc. Věděl, že chce víc. Předlouhý život však víc nenabízel.

„Promiň. Blběj den,“ prozradil něco málo ze svého rozpoložení a hned toho litoval.

„Máš blběj den, Alvi?“ podivila se slitovně a zvedla se z postele. „To přece umíme vyřešit.“ Nechala košili spadnout na zem, takže když se k němu na křesle přitulila, byla tu jen se svým bohatě ženským tělem.

Usmála se. Ne, ani úsměv nemohl zahladit její skutečný věk.

To je ale kun..., pomyslel si, když mu rozepnula kalhoty a roztáhla se nad ním tak, že viděl vše. To slovo přineslo i jemu vzrušení. Penis se mu vysunul z kalhot jako nějaká nafukovací

věc. Na nic nečekala a s hlubokým vzdechem přisedla. Obličej nachýlila k němu. To proto se s ním tak ráda milovala po hloubení – chtěla cítit jeho pot.

Musel uznat, že to uměla: vzrušit ho. Nikdy by nevěřil, že i dnes. Chytil ji za zadek.

Když dodělala jeho i sebe, spočinula na něm zvlhlými řadry, a kdyby nevěděl, jak krátké bude mít tahle úleva trvání, pocítil by zadostiučinění z jejího uspokojení.

Bradu si dala přes jeho levé rameno. Viděl tak zblízka část její tváře a ucho. Také pramínek vlasů, který vyklouzl z culíku. A kapičky potu stékající po spánku. Tam někde uvnitř sídlilo její myšlení. Podle Alvarezových poznatků propojené s jeho myšlením. S každým myšlením. Miloval ji. Ale nerozuměl jí. Nedovedl si představit, co všechno restart zahladil. Říkala, že vzpomínky na minulé životy se jí vrací jen výjimečně. A že sama je vědomě vyvolat nemůže. A přece viděl, že minulé životy stojí za všemi jejími současnými pocity a postoji. Tak, jako se nenašla v nich, nemohla se najít ani teď. Bloudila v kruhu stále intenzivnějšího ukájení, v kruhu, který Alvarezovi jakožto fyzikovi připomínal Carnotův cyklus – proces probíhající ve spalovacím motoru používaném v dávno zaniklých civilizacích: touha, akce, blaženost, nedostatečnost.

3.

V obnovující lázni se mu udělalo lépe. Miliardy mikročástic proudily do jeho tkání a on, zbavený vlastní tíhy, znovu nacházel

pevný bod ve své mysli. Bod, který i bez těla a hmoty něco vážil. Bod, jehož náplní byl celý, kvantově provázaný a duchovně sdílený vesmír.

V zrcadle nad sebou viděl svůj obraz: pevné svalstvo podél mohutných kostí. Šedivějící chloupky na hrudi. Strništěm pokrytou tvář zračící začátek stáří. Tak si to zvolil. Mladá tvář, v níž však nedokázal objevit původní vášeň pro život, se mu už omrzela. Oči se mu natrvalo přivřely – jak těžknoucími víčky, tak i vědomím nevyhnutelné smrtelnosti. Musel uznat, že nyní měl pohled pronikavější než dřív a zároveň nečitelný. Bylo zřejmé, že jím proniká k podstatě věcí, zatímco číst v něm samém bylo nemožné.

Někdy měl chuť pustit své stárnutí do další fáze. Změnit alespoň něco. Jenomže měl před sebou úkol. A pro ten chtěl být v plné síle. Věk, přesněji zdání věku, se nedalo vrátit. Obnovující procedury dokázaly zastavit stárnutí, nikoliv však omladit. Jistě, bylo mnoho jiných cest a nesčetně obyvatel, kteří svůj věk posouvali z pouhé nudy, se k nim uchýlovalo. To však znamenalo jen klamat sám sebe.

V myšlenkách se Alvarez vrátil do svých laboratoří. Znovu mu omezili zdroje. S teorií kvantově duchovní podstaty vědomí, jejíž důkaz měl skoro na dosah, a přece nekonečně vzdálený, nepatřil k hlavním proudům. Bezsmrtná civilizace měla jinou prioritu: nesmrtelnost. A to znamenalo udržet nesmrtelný i vesmír. Nedopustit, aby se z něj kvůli věčnému rozpínání stala jen ledová pustina bez pohybu. V krajním případě měla nesmrtelná civilizace umírající vesmír opustit a najít si jiný.

Alvarez musel uznat, že některé poznatky jeho kolegů jsou impozantní. Třeba paradox temné hmoty. Zdálo se téměř prokázané, že temná hmota vyvěrá z nejméně zakřivených oblastí vesmíru – z prázdnoty mezi galaxiemi. A že vyvěrá tím více, čím méně je v těch místech vesmír zakřivený. Což znamenalo,

že věčný vesmír je možný. Jak se totiž bude rozpínat, bude se jeho křivost zmenšovat a přibývajících temná hmota nakonec svou gravitací zastaví rozpínání. Pokud by se podařilo prokázat i to, že s přibývajících křivostí bude temná hmota opět mizet, vibroval by vesmír ve stavech dostatečně vzdálených velkému křachu i ledové smrti. Vibrace by se zmenšovaly a vše by šlo k rovnováze.

Jaký by však byl rovnovážný, věčný vesmír?, uvažoval Alvarez. Měl by v něm místo i čas, anebo by vymizel? A jestli by nevymizel, byl by snesitelný?

4.

Najednou se v obraze, který viděl, objevila Fara. Sedla si na okraj lázně a někam se upřeně dívala. Aha, jemu do očí. Také na ni pohlédl.

„Copak ty nechceš dítě?“ vyhrkla na něj, jako by o něčem takovém před chvílí mluvili. „Vůbec tě to neláká, stvořit někoho nesmrtelného?“

„Bezsmrtného,“ opravil ji, „jenom bezsmrtného.“

„Nechytej mne za slovo, Alve. Prostě bys byl otcem. Není to víc než všechny experimenty?“

Nachýlila se nad lázeň a její plná ňadra se zhoupla. Napadlo ho, proč se vlastně našli – oni dva. Jenomže odpověď znal: přece její zpěv. Její božský hlas. Celé její tělo bylo vlastně živoucím hudebním nástrojem. Takže proto: pro její hlas. A pak, bývala doba, kdy s ní šoustal k zešílení rád. I když teď, s odstupem, viděl, že to, jak do ní pronikal, bylo vlastně hledání. Uvnitř přece musel sídlit, ten hlas. Odtamtud vyvěral. Dlouho přemítal

a pak řekl: „Máš přece dceru. Někde. Ani nevíš kde. Vyřešila ti něco?“

Kdysi Fara měla výraznější bradu než tváře. V posledních letech to bylo naopak. Byly to plné masité tváře, které jejímu výrazu dávaly zdání úžasu. Teď se v nich objevil vzdor: „Protože je to dávno. Nepamatuju si to. Ale tehdy jsem byla šťastná, určitě.“ Zamyslela se a pak zdánlivě nelogicky dodala: „Ale ty děti nemáš, takže nám jedno povolí.“

To ona byla dítě. Po posledním restartu ještě víc. Hudební nástroj svého vlastního hlasu. Najednou viděl, jak je bezbranná. A on ji tu nechá. Odejde.

Zmocnilo se ho dojetí. Natáhl ruku k její tváři a dotkl se jí vlhkými prsty. „Fari, já dítě nepotřebuju. Stačí mi, že mám tebe.“

„Tak ale,“ šklubla sebou zoufale a skoro jí vyhrkly slzy, „proč chceš všechno opustit?“

Nechal svou ruku sklouznout níž a uchopil tu její. „Abych dokázal, že nikdo nikoho neopustí. Že nesmrtelnost, o kterou tolik usilujeme, nás jenom vzdaluje od věčnosti, která tady už je.“

„Ale já nechci, abys to dokazoval tím, že... že možná zanikneš. Sám přiznáváš, že nevíš, co se stane. Nemůžeš to vědět. A budeš mi chybět.“ Rozplakala se. „Co tady budu dělat bez tebe? Tolik let...“ Svezla se na podložku a začala se vzlykotem otřásat.

Neměl dokončenou obnovu, ale na tom vlastně už nezáleželo. Vylezl z lázně a klekl si k ní. Objal ji svým mokrým chlupatým tělem. Pevně ji sevřel: „Máš zpěv, Faro. Svůj božský zpěv. Ten tě neopustí nikdy. A dostihne i mne. Ať budu kdekoliv, tvůj zpěv uslyším. Protože tvůj zpěv, Fari, je přesně tou spojnicí, kterou mám na mysli. Víš co, Faro, zazpívej!“

Tak ji to překvapilo, že přestala vzlykat. „Nechci zpívat.“

„Prosím...“ Jak ji utěšoval, zapomněl na své strašné nic. Ale připomnělo se mu v podobě sotva znatelného vnitřního mrazení.

V podobě pochybnosti o sobě: Přesvědčuje ji ke zpěvu kvůli ní? Aby ji vytrhl ze smutku? Ne. To on potřebuje její zpěv. Potřebuje plašit nic. „Prosím!“ zopakoval naléhavěji a stiskl jí ruku. „Potřebuju to.“

Podívala se na něj smířeněji. Byla dítě. Z nejhlubší beznaděje se přenesla rovnou k radosti. Zase se nechá přemluvit. „Nejdřív mě rozesmutníš a pak chceš, abych ti zpívala?“ vyčítala, ale jen naoko.

Vsunul dlaň mezi její stehna. „Vzrušuje mne to.“ Nelhal. Jenom to bylo jiné vzrušení, než myslela. Mírně roztáhla nohy a zaklonila hlavu. Znovu hlavu narovнала a pootevřela ústa. Přikryl dlaní její něžnosti.

5.

Den na Oxydu trval dva a půl pozemského dne, ale to měřítko nikomu nic neříkalo. Jednoduše, den byl den. A noc byla noc. Alvarez se vzbudil uprostřed noci a nemohl spát. Z nudy si to spočítal: Být na Zemi, už by spát nemusel.

Fara dýchala klidně, tvář přitisknutou k polštáři. V odlesku nočního podsvícení vystupovaly křivky jejího pozadí. Připomenul si její dnešní smutný zpěv: „Za pěti slunci rudými a šesti obzory, znovu si na vše vzpomeneš, temnotě navzdory...“

Ráno spal déle než obvykle a až před polednem dorazil do svých laboratoří. V hlavě mu už nezněl její zpěv, místo toho mu do ní pouštěli dnešní Vergulovu poému. Vergula byl hlavní básník vládnoucí dynastie Kapotů. Jako obvykle Vergula poněkud nadneseně poukazoval na hodnotu bezsmrtného života: „Nicotný

den?“ ptal se. „Možná. Nahraditelný? Jistě. Tisíce přijdou dalších. Bezcestný? To vůbec. Svobodný? To ze všeho nejvíc. Osvobozený den, jenž nekončí smrtí. Oč bolestnější je úděl těch, kteří se zrodili na Syru – planetě pod vládou Montů.“

Ano, na Syru, nejbližší obydlené planetě, vzdálené od Oxydu pouhé čtyři světelné roky, vládla dynastie Montů. A spolu s ní i přesvědčení, že umírat je správné a že smrt je pokračováním života a že po ní následuje život vyšší. Některé Alvarezovy úvahy mířily podobným směrem. A přece ho děsilo, jak byl život na Syru krátký. Kratší, než být mohl. Alvarez by tam byl dávno po smrti. A to by znamenalo, že by ve výzkumu nedošel tak daleko. Neobjevil by kvantově duchovní podstatu vědomí a nezformuloval teorii kvantové provázanosti duší.

„Stalo se něco, Alve?“ pozdravil Alvarezze jeho věrný spolupracovník Bastelo.

„Proč myslíš?“

„Přišel jsi tak nějak... rychle.“

Pohlédli si do očí. I Bastelo Alvarezze odrazoval. Desetiletí společných bádání vytvořila sílu zvyku. Bastelo byl praktik. Alvarez si vymýšlel, co by jeho přístroje měly umět, a Bastelo pak takové konstruoval. Bylo to už třicet let, co vyřešil hlavní Alvarezův požadavek: bezdotykový laserový 3D skalpel pro vyjmutí mozku z hlavy při zachování všech jeho funkcí. Díky bezsmrtným operacím byla technika podobných zákroků na Oxydu pokročilá. To, co však Alvarez potřeboval navíc, bylo fungování mozku mimo hostitelské tělo. Jen volně v prostoru. Mozek se měl vznášet v kvantově neuronové polévce hlavního sálu.

„Neboj, Bastelo. Tohle ještě není ten den.“

„Takže sis to ale nerozmyslel?“

„Nerozmyslel a nerozmyslím,“ odsekl Alvarez. „Mohu dnes dovnitř?“ Mezitím spolu došli k sterilizační šatně.

„Chceš na sál? Máš posledních pět vstupů.“

To bylo zneklidňující číslo. Konečné a velmi malé. Trvalo deset let, než etická komise povolila použít živý psí mozek. Šimpanzí zamítli.

Etické důvody by Alvarez ještě chápal. Zvířata sice nebyla bezsmrtná, rozhodně však na Oxydu nebyla zabíjená. Ale to, že mu povolili celkem jen dvacet vstupů, to byly důvody ideologické. Strach, že objeví něco, čím ohrozí doktrínu bezsmrtnosti. Nemohli mu výzkum úplně zakázat, protože možnost neomezeně – a to díky bezsmrtnosti i v čase – objevovat a bádát byla jednou ze základních zdejších svobod. Člověk měl mít k dispozici neomezeně dlouhý život a také jeho poznání mělo být neomezené. Měl se vyrovnat Bohu. Měl se Bohem stát, ne v něj věřit.

„No tak budou zbývat už jenom čtyři,“ uzavřel odhodlaně. Dnes dovnitř prostě musel.

V Bastelových očích se mihlo zoufalství. Uvědomil si, co se stane, až Alvarez vyčerpá všechny vstupy.

6.

Vysprchoval se v neutralizačním aerosolu. Sál byl v této fázi experimentu izolovaný od všech planetárních vln a dovnitř mělo pronikat jen záření vzdáleného vesmíru, přičemž se tyto parametry daly upravovat. Lidské tělo nesmělo narušit rovnováhu. Alvarez si lehl do tkaniny a Bastelo dokončil přípravu. „Soustředíš se ještě?“

Jemně pokynul. Soustředit se, ponořit se do hluboké meditace ještě dřív, než ho tubusem pošlou dovnitř, bylo pro úspěch

rozhodující. Protože výsledkem nemohlo být nic víc než myšlenky, pocity, vjemy. Cokoliv, co se odehrálo v mysli během pobytu uvnitř. Obecně se o téhle jeho metodě soudilo, že je nevědecká.

Předchozí vstupy mu však stačily k tomu, aby se své vjemy naučil očišťovat a třídit. Nechával mezi nimi dlouhé přestávky – týdny, měsíce i roky. Čas, kdy analyzoval sám sebe, separoval svá očekávání i krátkodobé vlivy. Za tím účelem zkonstruovali ještě jeden, zcela identický sál. Jen s tím rozdílem, že bez mozku. Většinou Alvarez nechtěl předem vědět, do kterého sálu míří.

Dnes měl ovšem jasno: mířil do sálu s mozkiem. Naneštěstí jenom psím.

Zavřel oči. A najednou věděl, proč sem dnes přišel. K čemu se dnes upne. Přece k strašnému nic.

Jakmile Bastelo odešel, namířil svou mysl právě tím směrem: k poli cvičných jam. Děs, který tam včera zakusil, v hloubi duše ještě přetrvával. Díky meditační technice, kterou za ta léta dovedl k dokonalosti, ho zaměřil ve své vlastní vnitřní hloubce. V prostoru, který se zdál stejně rozsáhlý a bezhraniční jako ten vnější. Zaměřil ho a znovu prožil. Avšak ne už tak, že by jím byl ovládán a drcen. Tahle technika umožňovala přehrát si jej jako něco vlastního a zároveň cizího. Takže... vědomí nicoty. Jako by se dotkl poznání, že po smrti nic není, žádný prazáklad ani návrat, žádné duchovní vibrace, natož Fařin zpěv. Marnost. Zmařený život – tím zmařenější, že mohl trvat. Bezsmrtný život ústící v nic. Život jako nesmysl, planá naděje. Krutá hra vesmíru, nejkrutější, jakou si lze představit: za zdáním smyslu bezesmyslnost.

Opravdu se mu podařilo tohle všechno izolovat a podržet při vědomí. Držel to při vědomí i ve chvíli, kdy se tubusem sunul dovnitř.

Pak tam byl.

První, co mu přišlo na mysl, byl zpěv. Alvarez se ptal: mohl by sem zvenčí proniknout? Ne, nebylo to možné. Sál byl izolovaný dokonale. A přesto jeho pocit byl, že ano, že je to možné.

Znovu se pokusil zacílit na strašné nic. Ale nešlo to. Měl sice chycené místo vnitřního prostoru, kde přebývala ona vzpomínka, avšak hrůza beznaděje už tam nebyla. Jako když se vybijí baterie nebo uvolní sexuální napětí. Vzpomínka zůstala bez náboje. Místo toho se po vnitřním prostoru šířilo... ne přímo světlo, spíš šed'. Přece jen o něco světlejší tma. Znal ji z předešlých seancí. Psí mozek negeneroval víc.

Ještě později, mnohem později, se z šedi vynořila jedna velká, jasnější oblast. Začal se cítit dobře. Klidný a v bezpečí.

Potom přestal vnímat čas. Přesněji, čas se vzdálil a byl ve vnitřním prostoru pouhým místem, stejně jako vzpomínky. Otevřel oči. Nacházel se v absolutní tmě. I při otevřených očích hleděl dovnitř. A viděl tam čas jako samostatnou, snadno uchopitelnou dimenzi.

Pak se náhle začal sunout zpátky, ale nebylo mu to příjemné. To Bastelo, uvědomil si Alvarez a dostal zlost. Proč? Nepřál si nic jiného než zůstat. Už se nevracet.

„Co je?“ obořil se na Bastela o pár minut později. „Máme posledních pět pokusů a ještě to musíš takhle zkrátit?“

„Ale já nic nezkrátil,“ bránil se Bastelo a zdál se dotčený. „Byl jsi tam osm hodin. Začal jsem se bát.“

7.

Jejich metoda byla nevědecká. Výsledky subjektivní. Ale to vyplývalo ze samých základů Alvarezovy teorie. Z jeho staletého výzkumu lidského mozku a vědomí. Kde se berou myšlenky a co je oním subjektivně pocíťovaným já? Ta záhada odolávala všem vědeckým snahám. Mozkové mapy už uměly lokalizovat téměř všechno. Jenomže říct, že určitý stav mapy odpovídá určité uvědomělé myšlence, bylo jako neříct nic. Propast zející mezi naměřenými hodnotami a tím, co jednoduše, avšak subjektivně neustále prožíváme ve své mysli, byla stále stejně široká. Dalo se přitom předpokládat, že pokud by nějaká spojitá cesta existovala, už by ji lidstvo objevilo. A tak se zdálo téměř jisté, že ona cesta od kvantových procesů na úrovni částic, přes chemické reakce na úrovni buněk až k tomu, co pocíťujeme jako svůj vlastní vnitřní vesmír, je nespojitá.

Alvarez vycházel z jednoduché úvahy, že totiž nejpřirozenějším zdrojem informací o těchto procesech může být vědomí samo. A vědomí má tu vlastnost, že jej nelze nahlížet zvenčí. Vědomí je zřeno jediné zevnitř. A ono „zevnitř“ ho přivedlo na stopu, jak se domníval, přelomového objevu.

Připomnělo mu základní vlastnost kvantově fyzikálních jevů, že totiž kvantové jevy jsou neoddělitelné od jejich pozorování. Lze je popsat pomocí složité, po prostoru rozprostraněné vlny, která se neustále mění. Když však chceme něco konkrétního pozorovat nebo změřit, vlnu zrušíme. Například mikročástice popsaná takovou vlnou se nachází v některém z mnoha možných stavů, v každém s nějakou pravděpodobností. Jako by byla do určité míry všude a v mnoha stavech. Jestliže však proběhne pozorování,

tato mnohost se zruší, dalo by se říct zkazí. Tím pádem z vnějšku nikdy nevstoupíme do kvantových dějů tak, jak probíhají bez nás. Podobně jako je tomu v případě vědomí. Je něco úplně jiného vidět stopu myšlenky v mapě mozku a něco jiného žít ji.

Jako nejpozoruhodnější důsledek kvantové fyziky přišel Alvarezovi jev kvantové provázanosti. Fenomén známý milion let, a přece bez jasného využití. Představy o teleportaci celých hmotných objektů s jeho pomocí se nenaplnily. Tento jev vypovídá o tom, že i velmi vzdálené částice ve vesmíru mohou být propojeny jedinou vlnou, a tak o sobě navzájem vědět, pokud mají společný původ. Projeví se to například u vlastnosti zvané spin. Částice má jen dvě volby spinu, každou s pravděpodobností padesát procent. Před měřením nemá jen jeden nebo druhý spin, má pravděpodobnost obou. Když ale stav jedné z provázaných částic změříme, tedy vlastně zničíme její svobodu být v obou stavech, a uvedeme ji do zcela konkrétního jediného stavu, pak její dvojče se ocitne ihned v tom opačném. A je úplně jedno, zda jsou příslušné částice v jedné místnosti, anebo od sebe vzdáleny tisíce světelných let. Vedle nepřekonatelné rychlosti světla, jíž se ve vesmíru na dálku šíří informace, jako by mohlo existovat ještě jiné, okamžité spojení dvou libovolně vzdálených bodů. A Alvarez napadlo: Jestliže vesmír vznikl z jediného bodu, nejsou ve skutečnosti úplně všechny částice nějak provázané? Neposkytuje nám to, co vnímáme tady, nějakou informaci o všem? Přitom přes fyziku, skrze měření, k takové informaci nikdy nebudeme mít přístup. Měřením se ona provázanost zkonsumuje, zruší. „Panenský princip“, tak si to Alvarez nazval. Jen ještě panenská, nezměřená, může být jakákoliv částice provázaná. A pak ho napadl klíč – jediný způsob, jak proniknout do nitra kvantových jevů a nepřipravit je o panenství: lidské vědomí, lidský mozek. Co když je lidské vědomí ve skutečnosti složitým

kvantovým stavem, nikoliv měřeným, ale žitým? Kvantovým stavem zevnitř. To by vysvětlovalo, proč selhaly všechny snahy o zachycení podstaty vědomí zvenčí. Jednoduše proto, že okamžikem změření přijde o svou mnohost. Vědomí se odehrává v samém jádru kvantových jevů.

Ve vnějším časoprostoru, z hlediska makrosvěta, má vědomí zdánlivě jasně danou souřadnici, která se shoduje s polohou našeho mozku umístěného v těle. Avšak kvantové jevy mají jiné zákonitosti, obývají jiný prostor. Alvarez si každého člověka, každou myslící bytost s jejím myšlenkovým vesmírem představoval jako kráter. V našem časoprostoru zaujímal ten kráter nulový prostor, zatímco směrem dovnitř byl téměř nekonečný. Co víc: on opravdu byl nekonečný – už jenom skrze matematiku, která se v něm mohla odehrávat. Matematické myšlení, jímž mozek disponoval, se umělo vztahovat k nekonečnu. Proto, uvědomil si Alvarez jednoho dávného dne po vášnivých chvílích s Farou, je vědomí tolik jiné. Proto nelze stvořit umělou inteligenci rovnocennou živoucímu bytí. Tehdy Fara, živoucí a zvlhlá jeho i svým potem, sedla ke klavíru a začala zpívat. Ležel na posteli a jeho vědomí se naplnilo až po okraj blažeností. Nebylo možné dojít dál a splnit si víc. Byl svým bytím plný. A tehdy mu to blesklo hlavou: vědomí jako kráter do vzájemně provázaných kvantových stavů.

Ale to znamená, rozvíjel své úvahy téhož dne večer, že jestli někde ve vzdálených galaxiích žijí myslící bytosti jiného druhu, je jejich mysl kráterem k témuž provázanému vesmíru. A všechny dohromady se snad protínají v jediném společném, prapůvodním bodu.

A později ho napadlo, že tím pádem lidský mozek by mohl být cestou k duchovní podstatě všeho. Kdyby se podařilo lidské vědomí v jeho nezměřeném bytí zesílit... a pak je nikoliv měřit, ale sdílet.

Bylo třeba zkonstruovat ohromný zesilovač, jehož jádrem by ovšem nemohlo být nic jiného než mozek. Živý lidský mozek. Alvarez doufal, že mozek oddělený od těla a smyslových vjemů, mozek sám o sobě, se zcela přirozeně nasměruje k onomu duchovnímu prazákladu.

Žádné křivky, žádné změřené hodnoty, čísla... Partnerem vědomí mohlo být jediné zase vědomí. Psycholab – tak svůj přístroj nazval. Spíš než přístroj to byl prostor. Prostor naplněný kvantově neuronovou polévkou obklopující živý, levitující mozek.

Z psycholabu se Alvarez před chvílí vrátil a nyní ve svém vědomí zkoumal výsledky měření. Psycholab však prozatím disponoval jen psím mozkiem.

I tak se výsledky zdály měřitelné. Vnímání v psycholabu oproti vnímání v placebo sálu bylo jiné. To uznával i Bastelo. Lišilo se. Ale i tak zůstávalo kalné. A ještě ke všemu se výzkum chýlil ke konci. Zbývaly poslední čtyři vstupy. Jenomže Alvarez nemohl končit. Vždyť nejcennější plody duchovního poznání jeho psycholab ještě nevydal. Zatím to byly jen přísliby, náznaky, že to půjde. Alvarez potřeboval jiný, lepší mozek. Lidský.

8.

Dům u moře, který Bastelo obýval, měl v patře zasouvací střechu. Stál na svahu nad zátokou – daleko od Alvarezova a dalších domů téhle výzkumné osady. Bastelo teď právě ležel nahoře a skrze transparentní stěny si vytvářel iluzi jiného moře a jiné doby. V posledních letech ho zmáhal stesk. I svůj zevnějšek zanedbal: vlasy mu zbělely, měl vrásky a pod očima váčky. Jeho spánek

zdobila zaklikacená modrá žíla. Bastelovi se stýskalo. Ne po Al, která zmizela před dvaceti lety beze stopy. Někde uvnitř Bastelo věděl, že to tak chtěla, že odešla z vlastního rozhodnutí. Svůj pobyt v psycholabu zaměřoval právě na tuhle tíživou událost. A chvílemi se mu zdálo, že psycholab nabízí odpovědi: jakási esence Aliny duše jako by mu dávala zprávu o nalezeném štěstí.

Nestýskalo se mu ani po Liře, která se dala na nenávratnou mezihvězdnou misi. Z umělého spánku se probere za tři tisíce let. A to je moc i na bezsmrtný život.

To, po čem se Bastelovi stýskalo v prvním patře jeho domu, byla pramáti Z. Tomu odpovídal obraz, který si přetvářel skrze stěny. Moře na Oxydu vytvořili teprve nedávno první kolonizátoři, když se jim podařilo odklonit planetární osu, a uvolnit tak masy do té doby zmrzlé polární vody. Přes veškerou snahu však břehy ještě zdaleka nepřipomínaly úchvatné pozemské scenérie. Bastelo snil o písčných plážích, o balvanech omílaných příbojem po miliony let. S tím, co nabízel Oxydus, se to nedalo srovnat a Bastelovi se stýskalo čím dál víc. Přitom neexistovalo nic, co by ho opravňovalo vzpomínat. Planeta Z byla jen mýtus. Ztracená v dávnověku, zničená a nakonec opuštěná. Zdálo by se, že po milionu let, co se lidský rod vydal do nových domovů, nebude myšlenka na onu planetu vyvolávat jakékoli emoce. A přece ji Bastelo vnímal jako ztracený domov.

Ani lidé té doby se zcela nepodobali těm současným, za což mohla o trochu větší gravitace na Oxydu a ještě větší na blízkém Syru. Současníkům připadali pozemšťané nehezci, neduživí, nedokonalí. Bastelovi se však v posledních letech zdálo až nedostižně krásní.

Na Oxydu mohl žít každý na své bráně – tak se říkalo individuálním řezům reality po vzoru bublin z vícedimenzionálních prostorů. Uvnitř bylo možné nastavit téměř cokoli a zajistit

nezczitelnost a na planetární vzdálenosti i okamžitou přenosnost informací. Dělo se tak s pomocí dalších dimenzí, smyslově nevnímátných. To až brány byly vnímátnou průsečníčí s poznátným světem.

Bastelo ani Alvarez se uzavírání paktů v bublinách neúčastnili, nanejvýš pro zábavu nebo s přáteli. Psycholab je nutil žít teď a tady. Chtěli odkrýt kvantově duchovní podstatu vědomí. A Bastelo zároveň den ode dne víc toužil vrátit se před začátek galaktického věku – na pramáti Z.

Z transformované reality se Bastelovi náhle vynořila postava ženy. Mířila sem od dolních domů. Bylo to natolik neobvyklé, že Bastelo zpozorněl. Trvalo několik minut, než se žena přiblížila natolik, že v ní poznal Faru.

Za chvíli už seděli proti sobě. Fara byla zadýchaná a snad i zpocená a Bastelo ucítil nevšední dotek tělesnosti.

„Alvarez nepřijde?“ zeptal se, ačkoliv mu nijak nechyběl.

„Právě o něj mi jde,“ odpověděla bez přemýšlení a dala si nohu přes nohu.

Bastelo o ženy nestál, alespoň si to myslel. Avšak Fara byla krásná vyzývavě. Nemusela sem chodit. Mohli proti sobě sedět jenom jako. Byla však tady.

Mimoděk pohledem přešel po jejím bílém stehně. Odvrátil oči raději dřív, než by v jejích křivkách zabloudil.

„Něco se děje? Byl jsem s ním v psycholabu, včera. Teda... on byl v psycholabu. Pak byl trochu mimo. Ale to je vždycky. Mohla sis zvyknout.“ Zatímco mluvil, uvědomil si svůj vlastní zestárly vzhled. Zavazující – vzbuzující přirozený respekt a zdání moudrosti.

„Zvyknout si? Co to říkáš?“ Naklonila se dopředu a pramínek vlasů jí sklouzl přes ucho. „Ty přece víš, kam to všechno směřuje.“

Ano, to Bastelo věděl. A vlastně tušil i to, proč Fara přišla. Tížilo je to oba. Alvarez však Bastelo zároveň uznával jako génia a svého guru. „Alvi se zatím nikdy nemýlil. Všechno, co předpokláděl, se postupně prokazuje. Určitě ví, co dělá.“

„Jednoduše se chce zabít.“

„On je přesvědčený, že to není smrt. Věří, že jeho mozek bude sloužit jako zesilovač kvantově duchovních jevů.“

„Jo, jako zesilovač... Alvi jako zesilovač...“ zasmála se jízlivě. Zdála se být na pokraji hysterie. „A jeho ruce? Nepoužijeme je jako naběráky? Uši by se mohly hodit místo úchopů, když je teď zase v módě kontaktní spouštění. No a co s čurákem? Snad na zeď pro ozdobu?“

„Ale no tak, Faro... Nebuď nechutná. Tady jde o velkou věc.“

„No samozřejmě. Velká věc. Taková se jen tak nevidí: zabít se pro vědu.“

„On to tak nebere, Faro. Nebere to jako smrt.“

„Hele, nech toho, Bastelo. Nemusíš ho za každou cenu hájit.“ Podívala se mu pronikavě do očí. Došlo mu, že ji nemá smysl chlácholit. „Dobře, uznáváš ho,“ pokračovala. „Pracujete spolu spoustu let. Ale s tímhle máš přece taky problém.“

Měl s tím problém. Dokonce větší, než si přiznával. Tak hluboký, že o něm s Alvim nedokázal mluvit. Alvi byl pro svou myšlenku tak zapálený, že Bastelo neměl srdce brzdit ho. Jenomže kdyby tohle teď Faře přiznal, Alvarez by se to od ní dověděl. A to by nebylo dobré. Co však bylo nejhorší, Bastelo nevěřil, že by Alviho rozhodnutí dokázal zvrátit. Fara, jak tady seděla, nádherná, rozčilená a vyděšená, si zasloužila pravdu. Už proto, že... její tváře hořely nacheč. A její bezděčně vyzývavá brada... „Samozřejmě, že mi to není jedno.“

V téže chvíli mu hlavou proběhla ještě jedna myšlenka – spíš jen její stopa. Myšlenka, že... Ne, něco tak odporného chtěl

rychle potlačit. Myšlenka, že po Alvarezově odchodu tu zůstane ona a on...

Fara se z křesla naklonila až k němu a volnou rukou se opřela o jeho koleno: „Tak ho přece zachraň, Bastelo.“

„To není tak snadný.“ Její důvěra ho zahanbila. Přesto: byl i na Alviho straně. Zdálo se totiž, že cesta, kterou chtěl Alvi zvolit, je jediná možná. Protože kde by vzali lidský mozek? Od Alvareze to byl veliký čin. A snad i správný.

„Musíš se o to pokusit,“ naléhala. „Zkus to! Víš, nedovedu si svůj život bez něj představit. Prošla jsem několika restarty, skoro všechno jsem zapomněla, jenom dvě věci mi zůstávají. Procházejí mými životy jako pojící vlákno: zpěv a láska k němu.“

V odmlce, která nastala, Bastelo mohl tu lásku vnímat. Vážila víc než jeho okamžitá touha. Víc než veškerá špatnost. Dokonce víc než věda.

Ale zároveň si uvědomoval i svou náklonnost k Alvimu. Vybavily se mu jeho ostře přivřené oči, ve kterých bylo tak těžké číst. A přece se to Bastelo naučil. Alvi byl milující člověk. Ne jednotlivě, ale v celku. Měl v sobě takovou celkovou lásku. To, co chtěl udělat, byl vlastně akt lásky. Chtěl lidstvo propojit s duchovní podstatou vesmíru. Zbavit lidi strachu.

„Já ti rozumím, Faro. Také ho mám rád. Bude mi..., chyběl by mi. On je navíc přesvědčený, že se s ním budu setkávat tam, v psycholabu. Jenomže... nikdo nemůže vědět, co se stane.“

„To myslíš vážně, Bastelo? Vy jste úplně zešileli? Kam až vás dovedla ta vaše věda? Samotný mozek – jak by mohl nahradit živého člověka? Obejmeš se snad s mozkiem? Pohladíš ho? Poškrábou tě jeho vousy?“

Na to se nedalo nic říct. Bastelo dokonce zalitoval, že není nikdo, komu by na kůži chyběl drsný skluz jeho vousů. „Zkusím ho přesvědčit,“ rozhodl se. „Slibuju. Promluvím s ním.“

„Tak mu ale neříkej, že je to kvůli mně.“ Fara zůstala předkloněná a v její tváři na chvíli převládla úleva. „Mě nebere vážně. Chci, aby to slyšel od tebe.“

„Byla by jedna šance,“ uvažoval Bastelo nahlas. „Kdyby byl někdo ochotný poskytnout svůj mozek. To by Alvarezovi dalo úžasně možnosti výzkumu.“

„To ale nepovolí etická komise. Řekli mi to, když jsem chtěla, aby to nepovolili jemu. Aby ten váš psycholab zakázali. Řekli mi, že sebeobětování v zájmu vědy má v dějinách galaktické civilizace tradici. Že je to povolené. Sebeobětování, rozumíš?“

„Zároveň se ho rádi zbaví,“ doplnil ji. „Nevěří, že to bude fungovat, ale bojí se. Naše experimenty jim překáží.“

„Tak vidíš. Jestli se chtějí zbavit... zbavit...“ Faře vytryskly slzy. „Zbavit toho blázna, kterej jim sám strká hlavu...,“ Fara se chytla za tu svoji, „tak proč by povolovali použít někoho jinýho? I kdyby se nakrásně někdo jiný našel. Jako že takovej blázen se na Oxydu nenajde.“

Uvažovala správně. Přitom věděl, jak hysterická umí být. Něco ho přesto napadlo: „A co Frost – jeho otec? Má Haumanův syndrom – obnova už u něj přestala fungovat. Zbývá mu nanejvýš pár let. A je to otec. Přece by to mohl udělat – pro syna. Co by na to komise mohla říct?“

Pomyslel na svého otce Bastise. I ve tři sta osmdesáti se těšil dobrému zdraví. A nedávno mu povolili ještě jedno dítě s novou přítelkyní. Pro Bastela by se rozhodně neobětoval. Ani se spolu nestýkali.

Fara zůstávala skeptická: „Chtějí se zbavit Alviho. Musíš ho přesvědčit. To je jediná cesta.“

„Zkusím to. Vždyť jsem ti to slíbil.“

9.

Frost ležel v revitalizační lázni – snad ze zoufalství, snad v plané naději, anebo možná jen ze zvyku. Haumanův syndrom totiž znamenal, že lázeň už na jeho buňky neměla žádný vliv.

„Jsme tady,“ pozdravil Bastelo a snažil se nedat najevo zděšení. Staří lidé, opravdu sešli, jako byl teď Frost, už na Oxydu nebyli k vidění.

Fara se zdála být v pohodě. Přitočila se k okraji lázně a spustila: „Jsem tak ráda, že tě vidím. Škoda, že se nevidáme častěji.“

„Je to... se... mnou... divný,“ promluvil Frost – s odmlkami a velmi pomalu, jako by si na jednotlivá slova nemohl vzpomenout. Načež na Faru s Bastelem upřel tázavý pohled.

Bastelo si pomyslel, že přišli pozdě. Jednak už možná Frost není schopný učinit jakékoliv rozhodnutí, jednak, jestli jeho mozek začal umírat, jak by mohl nahradit Alvarezův?

„Ale jdi, vypadáš pořád stejně,“ lhal Fara. Vtom si uvědomila, že potřebuje, aby Frost bezvýchodnost svého stavu nahlédl. „Prožil jsi přece dlouhý život,“ dodala. „A tvůj syn Alvi, můj muž, patří k největším vědcům na Oxydu. Můžeš na něj být hrdý.“

Frost na ni hleděl prázdným pohledem a nebylo jasné, jestli k němu ta slova doléhají.

„Jsi přece rád, že máš Alvareze,“ naléhala Fara.

„Asi jo,“ odpověděl Frost lhostejně.

Na to Fara spustila celý vodopád slov. Zadrhla se, až když si nemohla vzpomenout, kdy se se Frostem viděla naposled – bylo to totiž ještě před jejím restartem.

Bastelovi bylo čím dál trapněji. Tohle setkání byl přitom jeho nápad. Nápad, kterého litoval.

Zestárlý Frost, bez vlasů, s povolenými svaly a svraštělou kůží, se mezitím dál vznášel v lázni. Jeho tělo odumíralo a jeden z kráterů v prostoročasu – vstup do hlubin jeho vědomí – se nenávratně zužoval.

Fara sem původně nechtěla. Teď však přesto usilovala protáhnout se tím kráterem do Frostova vědomí: „Představ si, co chce náš Alvarez udělat. Chce dát do psycholabu, který vymyslel, svůj vlastní mozek. Chce se zabít. On, takový myslitel. Tvůj syn. Potřebuje mozek. Nějaký potřebuje. A protože žádný nemá a mít nebude, chce obětovat svůj. Tak jsem si myslela,“ hlas se Faře roztrásl upřímným dojetím, „když máš Haumanův syndrom a nedá se s tím nic dělat... Promiň, že to říkám tak upřímně..., napadlo mě, že bys mohl dát ten svůj. V psycholabu by tvůj mozek žil. I tvé vědomí by zůstalo – Alvarez je o tom přesvědčený. Zatímco takhle... Vždyť víš. A Alvaraze bys tím zachránil.“

Bastelo sledoval, jak se Frostův výraz mění od zdánlivě nechápajícího k uvědomělému. Něco se tam uvnitř přece jen odehrávalo. A taky že jo. Frost se na Faru podíval odhodlaně: „Ale... já... nechci... umřít. Chci... žít!“

„No právě,“ nevšimla si Fara, jak to Frost myslí. „A v psycholabu bys žil. Nějak bys pokračoval. Je to jediná šance – pro tebe i pro Alviho.“

„Jediná... šance?“

„Mrzí mě to, Froste. Nic zlého ti nepřeju...“

„Je... mi... čtyři sta... dvacet... sedm... let,“ pronesl Frost a nebylo jasné, kam tím míří.

Bastelo cítil, že by měl něco říct. Nemůže v tom Faru nechat, když to sám vymyslel: „No vidíš. To je ohromující. Naši předci na pramáti Z žili v průměru jen osmdesát. Čtyři sta dvacet sedm je opravdu hodně. Možná víc, než člověk unese.“

Frost oči pomalu obrátil k Bastelovi. V jeho tváři přibýlo cosi jako zloba: „Po... čtyř... stech... dvaceti... sedmi... letech... nechci... umřít. Teď už... nechci... umřít. Chci... žít.“

Fara s Bastelem na sebe pohlédli. Frost je chvíli sledoval a pak znovu otevřel ústa. Tvářil se pyšně, anebo šťastně, anebo prostě jen přiblížle, když vítězoslavně pronesl: „Budu... žít.“

10.

Alvarez se opřel o krumpáč. Dýchal zrychleně a z čela mu kapal pot. Kapky dopadaly pod jeho nohy a vpíjely se do narezlého šterku. Zkypřené dno výkopu si nyní žádalo lopatu. Halda vykopané zeminy nad okrajem výkopu dnes narostla.

Ráno, když začal kopat, čekal, jestli se dostaví to, co minule. Ono strašné nic. Avšak tak, jak se minule ukázalo ve své krystalické podobě, dnes k vidění nebylo. Místo toho se skrylo jako jedna z mnoha složek vší hmoty i veškerého bytí. Nesvíralo ani neděsilo, avšak jeho nepostižitelná přítomnost stačila, aby zpochybnila každý cíl. A aby odhodlání překryla lhostejnost. Protože k čemu to všechno? A co on sám bude mít z toho, že zanikne?

Ale to nebude smrt, snažil se ujistit a chopil se lopaty.

Jenomže – kdo ví, co bude? Kdo to ví? Do jakého stavu se dostane mozek odpojený od všech fyzických podnětů? Navenek bude fungovat – tím si byl Alvarez jistý. Psycholab bude přinášet převratné výsledky. Ale co uvnitř? Co subjektivně? Jednoho se Alvarez obával ze všeho nejvíc: Budou podněty z kvantové duchovního pozadí dost silné na to, aby přehlušily čas? Stane se čas nepodstatným?